

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในสภาพการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย ซึ่งเป็นสังคมที่กำลังพัฒนานั้น การเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล เช่น การเปลี่ยนแปลง ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและหน้าที่ในระดับ สังคมที่สูงขึ้นไป ซึ่งได้แก่การพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและการศึกษา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นในระดับใดก็ตาม ต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การ เปลี่ยนแปลงในระดับสังคมย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล เช่น เทคโนโลยีสมัยใหม่ ของสังคมย่อมนำไปสู่ความคิดใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ หรือวิธีการผลิตตลอดจนวิธีการดำเนิน ชีวิตแบบใหม่แก่บุคคลในสังคม ในขณะที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลซึ่งได้แก่การพัฒนา คนให้เป็นคนสมัยใหม่ (modern man) มีความคิด ความเชื่อและยอมรับสิ่งใหม่ ๆ จากสังคม ภายนอกมาใช้ในวิถีชีวิตของตน เช่น การที่บุคคลหันมาสนใจเลือกวิธีการผลิตแบบใหม่ที่ดีกว่า และ ได้ผลผลิตมากกว่าแบบเก่า ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นต้น¹

เป็นที่ยอมรับกันว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นคุณลักษณะสำคัญของกระบวนการพัฒนาทั้ง ในระดับบุคคล และระดับสังคม² ปัญหาของการพัฒนาไม่ได้อยู่ที่ว่าจะพัฒนาในระดับใดก่อนหรือ

¹ Everett M. Rogers and Lynne Svenning, Modernization Among Peasants; The Impact of Communication, (New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc, 1969), p.3.

² บุญเลิศ ศุภดิถลก, "สื่อสารมวลชนและการพัฒนาประเทศ วิเคราะห์เชิงทฤษฎี และวิจัย" ใน วารสารธรรมศาสตร์ 7 (กรกฎาคม - กันยายน 2520) :8.

หลัง แต่แนวความคิดที่สำคัญก็คือ การพัฒนาไม่ว่าในระดับใดนั้นจะพัฒนาอย่างไร จึงจะได้ผล เพราะเมื่อการพัฒนาในระดับใดระดับหนึ่ง ได้ผล ก็จะมีผลสะท้อนและสัมพันธ์ต่อเนื่องกับการพัฒนา ในอีกระดับหนึ่ง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ปัญหาที่นำมาหาข้อสรุปในการวิจัยคือ การพัฒนาที่เกิดขึ้นใน ระดับสังคมและระดับบุคคลมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันหรือไม่ นั่นคือเมื่อสังคมเริ่มมีการพัฒนา มากขึ้นแล้วส่งผลต่อการพัฒนาคนอย่างไร และในขณะที่เกี่ยวข้องกับคนที่ถือว่าได้รับการพัฒนาแล้วมี คุณสมบัติเฉพาะที่เอื้อต่อการพัฒนาการของสังคมอีกคือ ๆ ไปหรือไม่ การวิเคราะห์ปัญหาในการวิจัย จะเริ่มพิจารณาตั้งแต่การที่สังคมเริ่มมีการพัฒนา ในที่นี้อาศัยความแนวความคิดของ Daniel Lerner¹ ซึ่งสรุปว่ากระบวนการพัฒนาจะเริ่มขึ้น เมื่อประชาชนรวมตัวกันมากขึ้น ในเขตเมือง หลังจากนั้นคนจะเริ่มพัฒนามากขึ้นเป็นลำดับ โดยมีปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ เป็นส่วนสนับสนุน เช่น ปัจจัยทางการศึกษา การเปิดรับข่าวสาร ฯลฯ ทำให้คนในสังคมนั้นมีคุณสมบัติที่เรียกว่าเป็นคน สสมัยใหม่ (modern man) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสังคมและประเทศยิ่ง ขึ้นไปอีก สำหรับปัจจัยที่เป็นตัวสนับสนุนที่กล่าวมานั้น ในที่นี้จะพิจารณาหัวแปรเรื่องการเปิดรับ ข่าวสารของประชาชนเป็นสำคัญ เพราะเหตุว่า แนวความคิดในเรื่องบทบาทของการสื่อสารต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ได้มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อมวลชนส่วนมากได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษ คล้องกันว่า สื่อมวลชนต่าง ๆ อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารในการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการ พัฒนาประเทศ และในการทำให้ประชาชนยอมรับความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมสมัยใหม่ซึ่งทำให้ บุคคลเหล่านั้นได้ชื่อว่าเป็นคนสมัยใหม่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และการที่บุคคล จะได้ชื่อว่าเป็นคนสมัยใหม่ได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติทางจิตวิทยาบางประการ เช่น ความเข้าใจ

¹ Daniel Lerner , The Passing of Traditional Society :
Modernizing the Middle East (New York : The Free Press , 1964), P.49.

ในบทบาทผู้อื่น (empathy) ความกระตือรือร้นจะประสบผลสำเร็จ (achievement motivation) ความทะเยอทะยาน (aspiration) ความรู้ทางการเมือง (political Knowledge) ความรวดเร็วในการยอมรับนวัตกรรม (innovativeness) และชาตินิยม (nationalism)¹ เป็นต้น ตามความหมายที่กล่าวนี้ การที่เราจะพัฒนาให้ เป็นคนทันสมัยก็คือ พยายามปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ หรือความรู้ ของบุคคลนั้น ให้มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น

สำหรับคุณลักษณะประการหนึ่งคือ ความเข้าใจในบทบาทของผู้อื่น (empathy) นั้น Daniel Lerner² พบว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญยิ่งที่จะเปลี่ยนบุคลิกภาพของคนจากการเป็นคนโบราณมาเป็นคนสมัยใหม่ และหาความคิดของ Lerner สื่อมวลชนมีผลทำให้คนเรามีทักษะหรือคุณลักษณะที่เรียกว่า ความสามารถในการเข้าใจบทบาทของผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่มี สถานภาพสูงกว่าตนได้

สำหรับสังคมไทย การขยายตัวของเขตรัฐชนต่าง ๆ ได้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ประมาณร้อยละ 10 ของประชากรไทย มีชีวิตอยู่ในเขตเมืองที่เรียกว่า เขตเทศบาล อีกร้อยละ 10 อยู่ในเขตกิ่งเขตเมือง ซึ่งเรียกกันว่า เขตสุขาภิบาล เขตกิ่งเมืองเหล่านี้มีความสำคัญมากขึ้น ๆ ตามลำดับ ในด้านเป็นที่รวมของชาวชนบท เขตสุขาภิบาลหลายเขตได้กลายเป็นเขตเมืองที่แท้จริง³ ผลที่เกิดจากการขยายตัวของเขตรัฐชน ก่อให้เกิดผลในด้านต่าง ๆ หลายประการซึ่ง ผลในด้านดีก็คือ เป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาต่าง ๆ เช่น การยกระดับผลผลิตของประเทศ

¹ Everett H Rogirs and Lynne Svenning , Modernization Among Peasants ; Op. cit, p.102.

² Daniel Lerner , The Passing of Traditional Society, Op. cit ; p.49

³ หน่วยวิจัยสมาคมสังคมศาสตร์ , การเติบโตของเขตรัฐชนในกรุงเทพมหานคร : (กรุงเทพฯ , โรงพิมพ์ สมาคมสังคมศาสตร์ , 2519), หน้า 47.

ก่อให้เกิดลักษณะการแบ่งงานกันทำ (division of labor) เพราะมีผู้มีความสามารถ เฉพาะด้านในการประกอบอาชีพมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีผลคือการพัฒนาาระบบการสื่อสารให้ สามารถเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ได้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้นด้วย¹

อันที่จริงแล้วการเปลี่ยนแปลงสังคมในด้านการขยายตัวของเขตเมืองจะทำให้เกิด ลักษณะความเปลี่ยนแปลงไม่สุ่วความ เป็น เมือง เช่นเดียวกัน กล่าวคือ การสื่อสารเป็นทั้งสาเหตุ (antecedent) และเป็นผล (consequences) ของการเป็นเมือง

เกี่ยวกับแนวความคิดในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเมืองกับการเปิดรับ ข่าวสารและการทำให้บุคคลมีคุณสมบัติเป็นคนสมัยใหม่ในสังคมไทยนั้น ยังไม่เคยมีผู้ใดได้สำรวจ และทำการศึกษาว่าการขยายตัวของเขตชุมชนที่สมัยใหม่จะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นั้น มีผลอย่างไร ต่อการพัฒนาการเปิดรับข่าวสารของชนในสังคม และผลของการเปิดรับข่าวสารทำให้คนในสังคม มีคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ ตามที่นักวิชาการตะวันตกได้กล่าวไว้หรือไม่ ถ้า ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่าตัวแปรทั้งสามคือ การเป็นเมือง การเปิดรับข่าวสารและคุณลักษณะ ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ (ความสามารถในการเข้าใจบทบาทของผู้อื่น) มีความสัมพันธ์ กัน ก็สามารถสรุปได้ว่า เมื่อใดก็ตามที่สังคมไทยขยายตัวมากขึ้น การเปิดรับข่าวสารของประชาชน ก็จะมีเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งจะมีผลให้ประชาชนในสังคมพัฒนาบุคลิกภาพ ของตนจนมีคุณสมบัติที่เรียกได้ว่า เป็นคนสมัยใหม่

สรุปแนวความคิดในการวิจัย เป็นแผนภาพได้ดังนี้คือ

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Jeft Korm , Urbanization in Thailand (An International Urbanization Survey , Report to the Ford Foundation), p.6

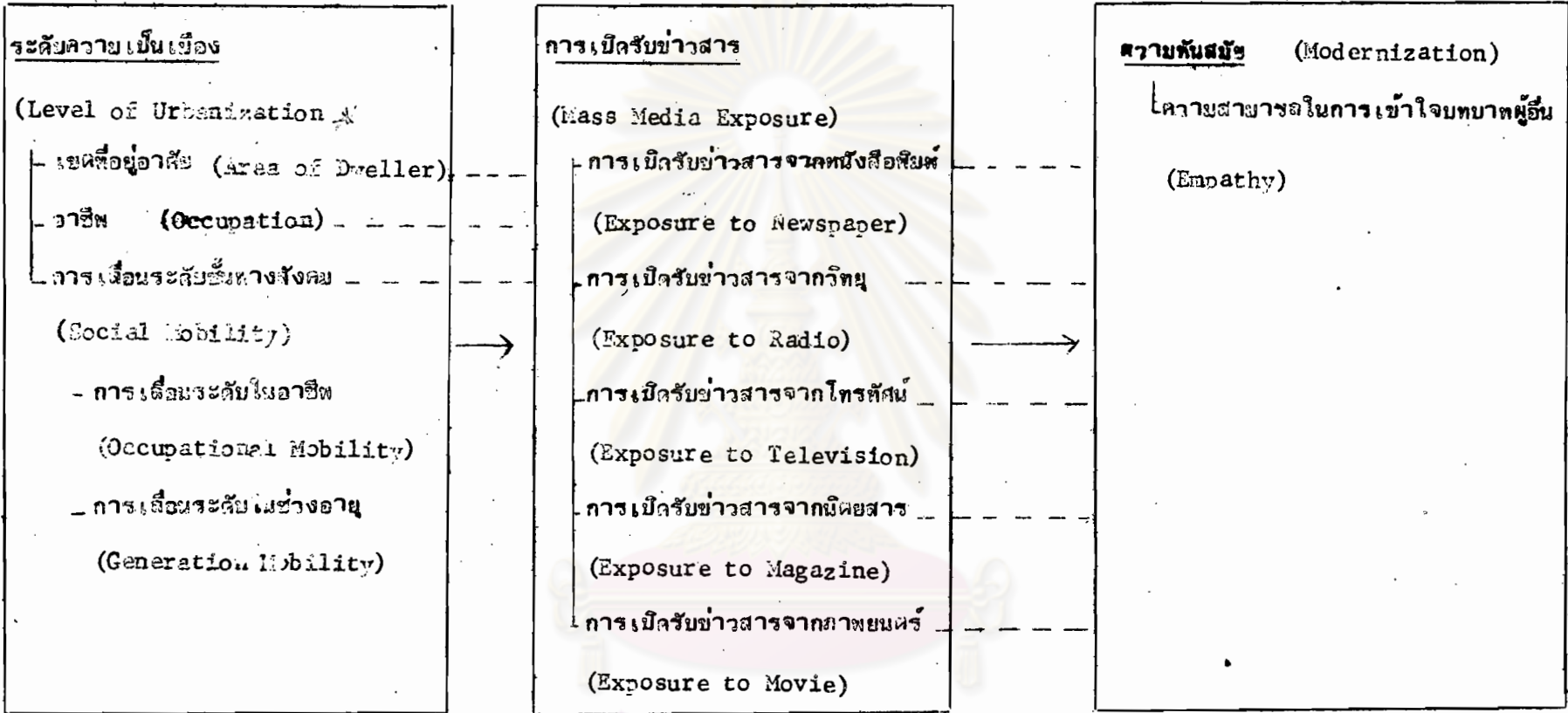
แผนภูมิแสดงแนวความคิดในการวิจัย

5

Antecedente

Intervenning

Consequences

----- หากความสัมพันธ์ของหัวแปรย่อย

← หากความสัมพันธ์ของการ เป็น เมือง การเปิดรับข่าวสาร และความทันสมัย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบความสับสนอันเนื่องมาจากระดับความเป็นเมือง , การเปิดรับข่าวสาร และความทันสมัยของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อทราบความแตกต่างในการเปิดรับข่าวสาร และความทันสมัยของประชาชน ในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการที่มีระดับความเป็นเมืองแตกต่างกัน

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ระดับความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
 - 1.1 ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีการเปิดรับข่าวสารมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเมือง
 - 1.2 ผู้ที่มีระดับการเดือนขึ้นทางสังคมสูงกว่าจะมีการเปิดรับข่าวสารมากกว่าผู้ที่ยังการ เดือนระดับทางสังคมต่ำกว่า
 - 1.3 ผู้ที่มีอาชีพ เกษตรกรจะมี การเปิดรับข่าวสารน้อยกว่าผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เกษตรกร
2. การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
 - 2.1 ผู้ที่เปิดรับข่าวสารมากกว่าจะมีความเข้าใจบทบาทของผู้อื่นได้ดีกว่าผู้ที่เปิดรับข่าวสารน้อยกว่า
 - 2.2 ผู้ที่เปิดรับข่าวสารที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองหรือข่าวหนัก (hard news) จะมีความสามารถเข้าใจบทบาทผู้อื่น (empathy) ได้ดีกว่าผู้ที่เปิดรับข่าวสารประเภทที่เน้นไม่ทางนั้น เติงหรือร่าเริง (soft news)
3. ระดับความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

3.1 ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง จะมีความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น (empathy)

ได้ดีกว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเมือง

3.2 ผู้ที่มีระดับการเลื่อนชั้นทางสังคมสูงกว่าจะมีความเข้าใจบทบาทผู้อื่น

(empathy) ได้ดีกว่าผู้ที่มีการเลื่อนระดับทางสังคมต่ำกว่า

3.3 ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรมจะมีความเข้าใจในบทบาทผู้อื่นน้อยกว่าผู้ที่ไม่ได้

ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

4. การเปิดรับข่าวสารของประชาชนทำให้ระดับความเป็นเมือง และความทันสมัย มีความสัมพันธ์กันมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ทำการเก็บข้อมูลกับประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากในเขตนี้มีลักษณะของห้วย เป็นเมือง ซึ่งได้มีการพัฒนาจากการเป็นชนบทที่ประชาชนมีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมมาเป็นเมืองบริวาร (Satellite cities) ของกรุงเทพมหานคร¹ และในปัจจุบันในเขตอำเภอเมืองนี้ มีบางตำบลมีคุณสมบัติเข้าเป็นเขตเมืองอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ ประชาชนอยู่กันอย่างหนาแน่น การประกอบอาชีพก็เป็นอาชีพของคนในเมืองซึ่งไม่ใช่อาชีพเกษตรกรรม ลักษณะทางครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ฯลฯ ส่วนบางตำบลก็ยังมีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับในเขตชนบท กล่าวคือ ประชาชนอาศัยอยู่ไม่หนาแน่น การประกอบอาชีพยังคงเป็นอาชีพเกษตรกรรมและการประมง ลักษณะซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ทำให้เขตนี้เป็นเขตที่สะดวกและเหมาะสมต่อการเก็บข้อมูล หรือคุณสมบัติ² ทางด้านประชากร และสภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่จะไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก เพราะอยู่ในเขตอำเภอเดียวกัน แต่คุณสมบัติทางด้านความ เป็นเมืองจะมีความแตกต่างกันดังที่กล่าวมาแล้ว

¹บรรพต วีระชัย , สังคยวิทยา-มานุษยวิทยา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ - มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2517) , หน้า 664

ข้อตกลงในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพแล้วเท่านั้น และการเก็บข้อมูลจะกำหนดให้จำนวนครัวเรือน เป็นหน่วยตัวอย่าง (Sampling Unit) โดยเลือกเก็บข้อมูลจากประชาชนครัวเรือนละ 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีและงานวิจัยซึ่งมีผู้ได้เคยศึกษามาแล้ว มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open end) และคำถามปลายปิด (Close end) แบ่งออกเป็น 3 ตอน¹ ซึ่งก่อนจะนำไปเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่น และได้ทำการแก้ไขจนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัยมีดังนี้คือ

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ระดับความเป็นเมือง ศึกษาจากย่านที่อยู่อาศัย , อาชีพ และระดับการเลื่อนขั้นทางสังคม

ตัวแปรกลาง ได้แก่การเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ คือ หนังสือพิมพ์ , วิทยุ โทรทัศน์ , ภาพยนตร์ , นิตยสาร

ตัวแปรตาม ได้แก่ความทันสมัย ศึกษาจากความสามารถในการเข้าใจบทบาทผู้อื่น

ข้อจำกัดของการวิจัย

สำหรับการเปิดรับข่าวสาร ทำการศึกษาเฉพาะการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ , วิทยุ , โทรทัศน์ , นิตยสารและภาพยนตร์ โดยไม่รวมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล เพราะฉะนั้นผลการเปิดรับข่าวสารที่ได้จากการวิจัยจึงเป็นเพียงผลการเปิดรับจากสื่อมวลชนเท่านั้น

¹ดูรายละเอียดในบทที่ 3 และภาคผนวก

สำหรับในเรื่องความสัมพันธ์ของบุคคล ผู้วิจัยใช้ความสามารถในการเข้าใจบทบาท
ของผู้อื่น เป็นดัชนีพิจารณาเดียวที่วัดความสามารถในด้านนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น¹

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนาที่อธิบายลักษณะทั่ว ๆ ไปของข้อมูลโดยวิธี
ร้อยละ
2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ หรือการใช้สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน
ต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น
 - 2.1 ใช้ Pearson's Product Moment Correlation
Coefficient² พาสสัมพันธ์เป็นคู่ ๆ ระหว่างระดับความเป็นเมือง การเปิดรับข่าวสาร
และความทันสมัย
 - 2.2 ใช้ Partial Correlation แบบ First Order
Partial Correlation หาความสัมพันธ์ของหัวแปรกลางที่มีอิทธิพลระหว่างความ
สัมพันธ์ของหัวแปรอิสระและหัวแปรหาย
 - 2.3 ใช้ t-test หาความแตกต่างในการเปิดรับข่าวสารและ
ความสัมพันธ์ของประชาชนที่มีอายุ เป็นเมืองห่างกัน (ได้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตเมือง นอก
เขตเมือง , ผู้ที่มีการเลื่อนระดับชั้นทางสังคมสูงและต่ำ และผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรมและไม่ใช้
เกษตรกรรม)

¹ รายนละเอียดในบทที่ ๓

² Norman H. Nie, et.al., Statistic Package for the Social
Sciences, 2d ed. (New York : McGraw-Hill Book Company, 1970), p.280

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่า ทฤษฎีที่ใช้อธิบายในต่างประเทศนั้น สามารถเป็นไปได้ มากน้อยแค่ไหนในสังคมไทย ซึ่งในที่นี้ได้มีทฤษฎีของ Lerner และ Rogers เป็นแนวทางในการศึกษา
2. เพื่อทราบพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสาร และความสามารถในการเข้าใจบทบาท ผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวโน้มของการเป็นคนสมัยใหม่ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการนำเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการวางแผน เพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในโอกาสต่อไป
3. เป็นการเพิ่มพูนงานวิจัยทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ คำจำกัดความในการวิจัย
 1. การเปิดรับสื่อมวลชน หมายถึงความบ่อยครั้งในการฟัง การดู การอ่านข่าวสาร รวมทั้งระยะเวลาในการฟัง , ดู , อ่านข่าวสารแต่ละครั้ง และลักษณะของเนื้อหาข่าวสารที่อ่าน ดู , ฟัง จากสื่อมวลชนต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ วิทยุ , โทรทัศน์ , หนังสือพิมพ์ , นิตยสารและ ภาพยนตร์
 2. ความทันสมัย หมายถึงคุณลักษณะในด้านความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น ซึ่งแบ่ง ระดับของความเข้าใจเป็น 3 ระดับดังนี้
 - 1) ความเข้าใจบทบาทของผู้ร่วมชน
 - 2) ความเข้าใจบทบาทของผู้มาในระดับตำบลและเขต
 - 3) ความเข้าใจบทบาทของผู้มาในระดับจังหวัดและประเทศ
 3. ระดับกายเป็นเมือง ได้นำแนวความคิดของ Mishra¹ และ

¹Vishwa M.Mishra, Communication and Modernization in Urban Slums. (New York : Asia Publishing House, Inc., 1972), p.2

Cousins and Nagpaul¹ มาเป็นแนวกำหนดระดับของความเป็นเมืองได้ดังนี้

- 1) ย่านที่อยู่อาศัย แบ่งออกเป็นย่านที่อยู่อาศัยในเมืองและนอกเมือง
- 2) อาชีพของประชาชน แบ่งเป็นอาชีพเกษตรกรรมหรือการประมง และอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรรมหรือประมง ได้แก่อาชีพอื่น ๆ ที่เป็นอาชีพของคนในเมือง
- 3) ระดับการเคลื่อนย้ายทางสังคม แบ่งออกเป็น
 - ก. การเคลื่อนย้ายในชั่วอายุ (generational mobility) พิจารณาจากการเปรียบเทียบระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามกับบิดาและมารดาของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องอาชีพและการศึกษา
 - ข. การเคลื่อนย้ายในอาชีพ (occupational mobility) พิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงในลำดับอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4) อายุ จะทำการศึกษากับประชากรที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป
- 5) ข่าวหนัก (hard news) หมายถึงข่าวสารที่เกี่ยวข้อกับปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ซึ่งเป็นข่าวสารที่ผู้รับสารจะหึงใจความตั้งใจและใช้ความคิดในการเข้าใจสาร
- 6) ข่าวเบา (soft news) หมายถึงข่าวที่เน้นในด้านบันเทิงให้ความสนุกสนานแก่ผู้รับสาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Albert N.Cousins and Hans Nagpaul, Urban Life. The Sociology of Cities and Urban Society (New York : John Wiley & Sons, Inc., 1979), p.12